Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CII. No. 239. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 16, 1995. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 16-го ГРУДНЯ 1995 р. Ч. 239. РІК CII.

ВІДБУВСЯ ФОРУМ УВКР

Київ (Р.Р.). — Тут 8—10-го грудня в Будинку Вчителя відбулося поширене засідання Української Всесвітньої Координаційної Ради під головуванням Івана Драча.

Обговорено мовно-культурну ситуацію в Україні, проблеми українців у Росії та інших державах колишнього соціалістичного табору, проблеми фінансування діяльности УВКР тощо.

Промовці відзначили, що процес нидіння українського етносу навіть за існування незалежної Української держави триває. Українська влада не приділяє жодної уваги українцям у Росії, де їх нараховується майже шість мільйонів. Вони перебувають під тиском постійної навальної пропаганди про велич російського наро-ду і „нікчемність" інших народів. Інститут досліджень діяспори уже три роки розробляє програму „Українська діяспора". Уряд погоджується на словах, що ця програма дуже необхідна, але грошей для неї так ніколи і не виділив.

Адвокат Аскольд Лозинський та інші промовці нагадали, що Президент Леонід Кучма під час поїздок за кордон закликав українців діяспори допомагати активніше у справі відродження України і діяспора допомагає: зібрано гроші на придбання приміщень для українських амбасад у різних країнах, надано фінансову підтримку для підготови збірної дружини України до участи в Олімпійських Іграх-96 в Атланті тощо. Однак, зазначили учасники форуму, Уряд має подбати про тих українців, які потребують допомоги в країнах колишньої совєтської імперії.

Делегати від Автономної Республіки Комі, Росія, розповіли, що на території Комі 60 відсотків населення складають етнічні українці. Багато з них залишилися там з родинами ще із сталінських часів, інші прибули в пізніші роки існування СССР, як в'язні, засланці або військовослужбовці. Українська громада вже третій рік клопочеться, щоб керівництво України прислало когось до Комі з метою обговорення проблем українців та пошуків шляхів надання допомоги. Керівництво Республіки Комі у такій допомозі їм не відмовляє, але не всяку допомогу воно може надати, а збоку України жодних заходів нема.

Форум постановив скерувати представницьку делегацію на зустріч з Прези-

(Закінчення на стор. 4)

Л. КУЧМА ВІДВІДУЄ ВЕЛИКОБРИТАНІЮ ТА ПІВНІЧНУ ІРЛЯНДІЮ

Київ (Р. Р.). — Як уже інформовано, у вівторок, 12-го грудня, Президент України Леонід Кучма вилетів з офіційною візитою до Великобританії та Північної Ірляндії.

У Лондоні Л. Кучма зустрівся з прем'єр-міністром Джаном Мейджором, міністром фінансів Кеннетом Кларком, головою Європейського банку реконструкції і розвитку Жаком Ларозієром та іншими урядовими особами і політиками Великобританії.

На підставі переговорів підписано міжурядові угоди про співробітництво в боротьбі з організованою злочинністю і наркобізнесом, про торговельно-економічну і науково-технічну співпрацю, автомобільне сполучення тощо.

Ухвалено спільну заяву Президента України Л. Кучми і прем'єр-міністра Великобританії Дж. Мейджора, у якій сказано що Організація у справах безпеки та співробітництва в Европі має відігравати активнішу ролю у врегулюванні ситуації в Боснії та Герцеговині. Зазначено також, що сторони дотримуються загальновизнаних принципів міжнародної торгівлі.

Дж. Мейджор запевнив, що його країна сприятиме подоланню суперечностей між країнами „великої сімки" та Україною в питанні закриття Чорнобильської АЕС.

У середу, 13-го грудня, у Кенсінгтонській ратуші Президент Кучма зустрівся з українською громадою. Під час виступу він повідомив, що в Україні відбулися позитивні зрушення в економіці та що рівень інфляції порівняно з 1993 роком знизився на 40 відсотків. Вдалося стабілізувати виробництво і зупинити зменшення доходів населення. За словами Президента, цього року в Україні створено дійсні передумови для розподілу землі. Власниками земельних ділянок уже стали п'ять мільйонів громадян. Крім того, зазначив Президент, прийняття нової конституції України створить надійні засади розбудови демократичного суспільства.

В ПАРИЖІ ПІДПИСАНО УГОДУ ПРО БОСНІЙСЬКЕ ЗАМИРЕННЯ

Париж. — В четвер, 14-го грудня, лідери Сербії, Хорватії і Боснії підписали у французькій столиці мирну угоду, про яку ворогуючі сторони домовилися на листопадових переговорах у Дейтоні, Огайо.

Під документом стоять також підписи президента ЗСА Билла Клінтона, президента Франції Жака Ширака, прем'єра Великобританії Джана Мейджора, канцлера Німеччини Гельмута Коля, прем'єра Еспанії Феліпе Гонзалеза, який представляв Европейський союз, а також прем'єра Росії Віктора Черномирдіна.

Підписавши угоду, президент Сербії Слободан Мілошевіч висловив певність, що всі етнічні групи Боснії знайдуть спільну мову і почнуть нове життя, базоване на правах людини. Президент Боснії і Герцеговини Алія Ізетбеговіч сказав, що боснійський народ прийняв мир, як „гірке лікарство", однак пімста і реванш є неможливі. „Чи зможе мирний

(Закінчення на стор. 3)

ЯПОНЦІ МАТИМУТЬ НОВУ СТОЛИЦЮ

Токіо. — Японська урядова комісія прийшла до висновку, що треба перенести стролицю держави з густонаселеного Токіо в інше місце. Нову столицю буде розташовано приблизно 300 кілометрів від теперішньої. Проєкт перенесення здійсниться до 2010 року.

Вперше цю тему японський парлямент обговорював ще в 1990 році і вже тоді прийняв рішення щодо перенесення, оскільки в Токіо тепер проживає аж 30 мільйонів громадян.

Згадана комісія рекомендує віддалити столицю від Токіо на 300 кілометрів, виходячи з того, щоб до неї можна було доїхати зі старої столиці не більше, ніж за півтора години. Поблизу відразу будуватиметься нове міжнародне летовище, до нього від центру нової столиці можна буде доїхати за 40 хвилин.

Проєкт в його сукупності коштуватиме 140 блн. дол., однак в новій столиці проживатиме тільки до 600,000 осіб. В місті буде розміщено будинок парляменту, міністерства та інші державні установи і Верховний суд країни.

В Україні

НАДІЮТЬСЯ НА КОНТРАБАНДУ

КИЇВ. — Міністерство Зовнішньо-Економічних Зв'язків і Торгівлі України повідомило, що підприємці не поспішають купувати сертифікати на право експорту й імпорту тютюнових і алкогольних виробів, хоча з 15-го грудня торгівля цими виробами без відповідних ліцензійних сертифікатів буде заборонена. Скоріш за все підприємці розраховують на слабкість і корумпованість влади, і сподіваються зберегти свої надприбутки, торгуючи й далі без ліцензій. Торік в Україну було легально завезено алькогольних і тютюнових виробів на 50 млн. дол. Тим часом обсяги контрабандного імпорту, за оцінками фахівців, у півтора-два рази більші.

ПРИВІТАЛИ НОВОГО СЕКРЕТАРЯ НАТО

КИЇВ. — Президент України Леонід Кучма надіслав привітання новому генеральному секретареві Північно-атлантичного оборонного союзу (НАТО), еспанцеві Гавієрові Соляну. Президент України висловив надію, що плідна, взаємовигідна співпраця України і НАТО розвиватиметься і в майбутньому.

ОБГОВОРЮЮТЬ ПОЛІПШЕННЯ КОНТРОЛІ НА КОРДОНІ

КИЇВ. — Під головуванням віцепрем'єр-міністра України з питань державної безпеки та надзвичайних ситуацій Василя Дурдинця відбулося чергове засідання Координаційної ради з питань розбудови державного кордону України. Учасники цього засідання обговорили повідомлення першого заступника голови Державного комітету з охорони кордону України Павла Шишоліна та голови Державного комітету Леоніда Деркача. Наголошено, що прикордонна політика має бути спрямована на розвиток добросусідства і співробітництва з країнами, які мають з Україною спільні кордони. Слід прискорити облаштування пунктів перепустки, підвищити ефективність прикордонної та митної контролі. З обговорених питань прийнято відповідні рішення.

ПОГЛИБЛЮЄТЬСЯ ВІЙСЬКОВА СПІВПРАЦЯ З ГОЛЛЯНДІЄЮ

КИЇВ. — Як повідомили кореспондента УНІАР в пресслужбі Міністерства Оборони, в Україні перебуває група з Міністерства оборони Голляндії на чолі з начальником управління міжнародного військового плянування і координації бригадним генералом Бонстром. У ході візити узгоджено та підписано плян співробітництва між військовими відомствами України та Голляндії на 1996 рік. Цей документ передбачає низку спільних українсько-голляндських заходів на наступний рік, в тому числі офіційні візити військового керівництва, навчання фахівців, обмін делегаціями тощо.

ЧІЛІЙСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ ОБГОВОРЮЄ ЕКОНОМІЧНУ СПІВПРАЦЮ

КИЇВ. — На виконання домовлень, досягнутих в ході офіційної візити Президента України до Чіле, до Києва 11-го грудня прибула делегація Міністерства закордонних справ цієї держави на чолі з керівником Програми співробітництва з країнами Центральної та Східної Европи, радником Кармен Мартікореною. В ході візити плянується переговори в Міністерстві Зовнішньо-Економічних Зв'язків і Торгівлі, Торгово-промисловій палаті, Київській міській державній адміністрації та Державному комітеті з харчової промисловости. Делегацію має прийняти представник Світового банку в Україні Даніель Кауфман. Відбудуться переговори та консультації в Міністерстві Закордонних Справ України. Члени чілійської делегації мають зустрітися з українськими промисловцями.

МІСІЯ СВІТОВОГО БАНКУ ПРИБУЛА В СТОЛИЦЮ УКРАЇНИ

КИЇВ. — В понеділок, 11-го грудня, тут розпочала працю місія Світового банку, яка працює над проєктом створення фонду підтримки передекспортних гарантій. Згідно з попереднім домовленням, Світовий банк має виділити 170 млн. дол. для формування цього фонду. Уряд України може використати ці гроші для оплати постачань із-за кордону і також внутрішніх, яким надає гарантії урядовою групою України.

В. ШМАРОВ ВІДВІДАВ ЗАПОРІЖЖЯ

ЗАПОРІЖЖЯ. — Міністер оборони України Валерій Шмаров 12-го грудня виїхав до Запоріжжя з метою відвідин авіяційно-ремонтного заводу й навчальної бази 100-ої Дивізії. Міністер також візьме участь в урочистому відкритті нового житлового будинку в селищі Мокрянка, спорудженому для військовослужбовців фірмою „Захисник".

ЗАМАХ НА І. ПИПИПЧУКА НЕ ПОВ'ЯЗАНИЙ З ВИБОРАМИ

ЛЬВІВ. — Заступник міністра внутрішніх справ України з питань боротьби з організованою злочинністю Юрій Вандін сказав, що замах на начальника Головного управління внутрішніх справ у питаннях боротьби з організованою злочинністю Львівської области Ігоря Пилипчука не пов'язаний з його кандидуванням до Верховної Ради України.

Прем'єр Білорусі закликає Україну до тіснішої співпраці

Мінськ. — Як поінформувало 12-го грудня білоруське радіо, прем'єр-міністер Білорусі Михайло Чигир сказав, що відносини між його державою і Україною не зовсім задовільні.

Роблячи цю заяву за два дні до своєї дводенної візити в Україну, він закликав Мінськ і Київ до тіснішої співпраці у подоланні економічних труднощів. У 1992 році торгівля між двома країнами становила 1.16 блн. дол.; у 1994 вона знизилася до 322 млн. дол.

Нещодавно під час візити російського міністра оборони Павла Грачова до Мінська Білорусь підписала з Росією військові угоди. Одна з угод передбачає спільне використання регіональних збройних сил і дає дозвіл російським військам користуватися білоруськими військовими базами. Незважаючи на заклики Чигира, такі угоди скоріше всього стримають Україну від тіснішої співпраці з Білоруссю.

Верховна Рада ухвалила постанову про діяльність трастів

Київ (УНІАР). — Український парлямент розглянув питання про діяльність довірчих товариств і прийняв відповідну постанову.

Під час обговорення зверталось увагу на недосконалість законів про трасти, завдяки чому існують широкі можливості для різноманітних афер і зловживань. Як повідомив віцепрем'єр-міністер України Василь Дурдинець, котрий очолював урядову комісію з перевірки діяльности довірчих товариств, сьогодні в Україні діє неймовірна кількість подібних організацій. Їхні активи й майно навіть близько не покривають тієї суми, яку вони заборгували своїм вкладникам — 280 трильйонів карб. чи, приблизно, 150 млн. дол. З цього приводу прокуратора вже почала 90 кримінальних справ, 83 урядові особи притягнено до відповідальности.

Окремою точкою постанови Верховна Рада доручила Комісії боротьби з корупцією та організованою злочинністю розглянути дії "урядових осіб, причетних до організації довірчих товариств і фальсифікації відповідних нормативних актів". Мається на увазі передусім декрет Кабінету Міністрів з 17-го березня 1993 року про створення трастів, що існує у трьох різних варіянтах, кожен із яких начебто підписаний тодішнім прем'єр-міністром Л. Кучмою.

О. Соскін коментує результати виборів

Київ (УНІАР). — Один із чільних українських лібералів, заступник директора Інституту світової економіки й міжнародних відносин Олег Соскін провів пресконференцію, на якій розповів про досвід своєї недавньої участи у виборах до Верховної Ради.

За його словами, післякомуністична номенклатура не гребує жодними засобами для утримання політичної, а відтак і економічної влади в Україні. Попри формально демократичний характер виборів, правляча оліґархія використовує традиційні засоби маніпуляції свідомістю виборців і чинить несамовитий тиск на своїх конкурентів, нападаючи не так на їхні політичні плятформи, як на них особисто.

Він повідомив про чисельні дзвінки з погрозами, що лунали в його помешканні, а також про акт вандалізму в день виборів — коли троє молодиків із "заточками" попрокколювали всі колеса його авта. Міліції вдалося затримати хуліґанів, котрі виявилися курсантами Київського військового училища зв'язку, розташованого на Печерську, тобто в тій самій окрузі, де проводились вибори і де головним претендентом на звання депутата був голова місцевої районної ради Анатолій Коваленко. Подібний тиск, за словами О. Соскіна, чинився й на двох інших кандидатів в депутати у цій окрузі, Анатолія Зайця та Володимира Шпунду.

(Закінчення на стор. 3)

Досвід діяспори — це найкраща допомога Україні

Джерзі Сіті, Н. Дж. (С. Миронюк). — Багато українців діяспори вважають своїм святим обов'язком допомагати батьківщині, що відроджується. Створюються допомогові організації, фонди, діє висилка пакунків з їжею та одягом, зароджуються спільні українсько-чужоземні підприємства. Безумовно, вся ця поміч потрібна і необхідна, проте, на думку Євгена Бистрицького, київського професора і доктора філософських наук, найсуттєвішою і найпотрібнішою допомогою для України є сам досвід громадського життя діяспори, життя в демократичному суспільстві, де основною рушійною силою є ініціятива, самоврядування і самопоміч.

Є. Бистрицький з В. Андрушків у редакції „Свободи".

Є. Бистрицький викладає філософію в Університеті „Києво-Могилянська Академія" і Київському Університеті. Він також працює завідуючим відділом в Інституті філософії Національної Академії Наук України, є президентом Українського Філософічного Фонду і Громадянської Організації Філософів. Крім того, він редагує київський часопис „Політична Думка" і є одним з авторів книжки, яка вийшла ц. р. в двох варіянтах, україномовному — „Політологія посткомунізму" і англомовному — "The Political Analysis of Postcommunism".

Під час своєї поїздки до ЗСА Є. Бистрицький відвідав Український Науковий Дослідний Інститут Гарвардського університету, де в професора Юрія Грабовича прочитав лекцію на тему відродження національної культури і узаконення післякомуністичної влади в сучасній Україні.

Є. Бистрицький також взяв участь у конференції „Націоналізм його природа і образи в Росії, в післясовєтських республіках і Центральній Европі", яка відбулася 18-го листопада у Філядельфії. Конференцію готував проф. Євген Лащик, але не дожив до неї. Його задум довели до кінця дружина покійного Люба Лащик і професор Свартморського університету, голова Філософського консорціюму Філядельфії Ганс Обердік. На думку філософів і гуманітаріїв України, Є. Лащик був найсильнішим і найталановитішим філософом в американській діяспорі. Свідченням цього є те, що кон-

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО З НАЙНОВІШИМИ опитами переведеними щоденником „Ню Йорк Таймс" і телевізійною мережею Сі-Бі-Ес виявляється, що президент Билл Клінтон здобуває чим раз більше схвалення від пересічних громадян. На тлі боротьби збалансування державного бюджету, Президент здобув понад 50 відсотків голосів опитуваних, вперше від лютого 1994 року та признання не тільки за добре виконання своїх обов'язків але і за поліпшення економіки країни. Натомість республіканці почали втрачати свою популярність, а зокрема спікер Палати репрезентантів Нют Гінґріч.

ПІСЛЯ 40-РІЧНИХ СПРОБ дослідники-науковці найшли спосіб лікування для крововиливу у мозку, яке може запобігти неповоротному ушкодженню мозку в деяких пацієнтів. Пацієнти, які до трьох годин після захворіння отримали дожильно лік Т.П.А. для розрідження крови, принаймнше на 30 відсотків уникнули постійного ушкодження три місяці після удару, як ті, що цього ліку не отримали. Відкриття цього способу лікування сподіються стане значним засобом у лікуванні цього третього з черги спричинника смертности в ЗСА. Д-р Джеймс Жротта, невролог у Тексаському університеті в Гюстоні та головний дослідник, підкреслив, що „досі крововилив у мозку був нелічимим".

У ВІВТОРОК, 12-ГО ГРУДНЯ, в одній з виборчих округ південного Чикаго відбулися спеціяльні вибори до Конгресу ЗСА на місце Мела Рейнолдса, який зрезиґнував тому три місяці, бо його оскаржено та засуджено до ув'язнення за неприличні стосунки з малолітною. У згаданих виборах переможцем вийшов 30-річний Джессі Джексон, мол., син відомого активіста і борця за громадські права американських неґрів проповідника Джессі Джексона. Новообраний конґресмен Дж. Джексон, мол., відразу визначив себе ліберальним демократом і поїхав до Вашінґтону.

У СВІТІ

НАМАГАЮЧИСЬ ПЕРЕДБАЧИТИ вислiди виборів до Державної Думи Російської Федерації, керівник відомої правозахисної організації „Фрідом Гавз" Адріян Каратницький пише в „Нешинел Рів'ю": „Якщо нагоде невдоволення віддасть Думу в руки ультранаціоналістів і червоних, то як це відіб'ється на нас?". І відповідає, що в Росії ніяких докорінних змін не станеться аж до виборів президента в червні 1996 року, головним кандидатом на якого є Александр Лебедь — той самий генерал, котрий стверджує, що поширення НАТО на схід спричинить Третю світову війну. Тим часом сам А. Лебедь на останній пресовій конференції в Москві сказав, що очолюваний ним Конгрес російських громад покищо не оголошуватиме свого кандидата на президента: це, мовляв, залежатиме від конкретної ситуації. Якщо вона буде наближатися до громадянської війни, то Конгрес висуне одного кандидата, а коли головним буде оздоровлення економіки, то другого.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays, by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали.
Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Безконечні вибори

Українська Верховна Рада є, здається, єдиним у світі парляментом, який за півтора року свого існування так і не спромігся заповнити 40 вакансій: 10 відсотків депутатських місць залишаються порожніми, майже три мільйони виборців залишаються непредставленими у верховному законодавчому органі. На це є різні причини, серед яких найповажніші дві — недосконалість виборчого закону та пасивність самих виборців, котрі ні в що вже вірять.

Щодо закону, то він справді є архаїчним і деструктивним. Успадкований ще з комуністичних часів, цей закон передбачає обов'язкову участь понад 50-ти відсотків виборців у голосуванні як умову леґітимности виборів у кожній окремій окрузі. За комуністичних часів ця вимога, як і вибори взагалі, були пустою формальністю, бо ж 99 відсотків населення незмінно приходили на голосування і незмінно віддавали свої голоси за кандидатів КПСС. Під час перестройки демократичні сили почали, однак, використовувати цей закон для бойкотування виборів у тих округах, де номенклятура брутально не допускала їхніх кандидатів до виборів.

Сьогодні "департизована" номенклятура, здається, чудово зрозуміла переваги того старого закону. Вона не втрачає нічого у тих округах, де населення малосвідоме: це населення звикло іти на вибори за вказівкою згори і голосувати за тою ж таки вказівкою. Вона не втрачає нічого й у тих округах, де населення високосвідоме: хоч із цим законом, хоч з іншим, а галичани, відомо, все одно прийдуть і виберуть своїх, безумовно некомуністичних, кандидатів.

Зате номенклятура отримує завдяки цьому законові колосальний виграш у тих реґіонах, де населення вже досить свідоме, щоб не підтримувати комуністів, але ще не досить свідоме, щоб твердо підтримати демократів. Саме тут недоліки виборчого закону дають неабиякі переваги номенклятурі. Не маючи змоги схилити виборців на свій бік, вона робить усе, щоб "відхилити" їх від демократів. Для цього, власне, й сіються настрої нігілізму й зневіри до всіх державних органів і громадських організацій — незалежно від того, кого вони представляють.

Нігілізм стає тут могутнім засобом збереження влади номенклятури й невтралізації потенційних прихильників демократів. Байдужі виборці фактично перешкоджають виборцям небайдужим послати свого представника до парляменту і об'єктивно сприяють консервації сьогоднішнього стану справ в Україні. Найхарактернішим прикладом цього роду є Київ, де демократи мали великий успіх на перших "напіввільних" виборах до Верховної Ради СССР 1989 року та до Верховної Ради України роком пізніше.

Торік кияни не прихилились до комуністів, але й не віддали своїх голосів демократам — за винятком шести округ, де перемогли Іван Заєць, Володимир Лановий, Сергій Головатий, Юрій Костенко та інші явно некомуністичні кандидати. 17 місць, однак, залишились порожніми. На жаль, ситуація не змінилась і після ще одних виборів, проведених 10-го грудня. Лише президент "Укррічфлоту" Микола Славов, підтриманий демократами, пройшов до парляменту. Ще в двох округах після першої тури непогані шанси на перемогу мають рухівські кандидати Роман Зварич і Ярослав Федорин, але невідомо, чи в другій турі їхні виборці виявлять достатню активність. У кожному разі в 13-ти виборчих округах Києва вибори знову не відбулись і невідомо коли відбудуться.

Проєкт нового виборчого закону України не вимагає більше обов'язкової участи 50-ти відсотків виборців у голосуванні. Але він ставить іншу підступну пастку для демократів: переможець виборів, за цим законом, визначатиметься у першій турі за відносною більшістю голосів. Це означає, що ліві сили, котрі завжди виставляють єдиного кандидадта, мають кращі шанси перемогти очманілих від "багатопартійности" й розпорошених на безліч груп демократів. І хоч позитивним аспектом цього закону є те, що демократи, навіть усупереч власним амбіціям, таки мусітимуть об'єднуватись, аби протистояти монолітним комуно-соціялістам, їхню здатність до єдности теж не варто переоцінювати: сувора партійна дисципліна є радше ознакою тоталітарних рухів, ніж демократичних.

Але хоч би якою важливою була якість виборчого закону для результатів виборів і становлення демократії в Україні, жоден закон не допоможе пасивному, здеґрадованому суспільству зформувати ефективний парлямент, і навпаки, жоден закон не перешкодить свідомим і активним громадянам зформувати парлямент справді репрезентативний і працездатний.

Роман С. Голіят

В. БЕННЕТ ПРО СУЧАСНУ АМЕРИКУ

Вілліям Беннет — колишній секретар Департаменту освіти З'єднаних Стейтів Америки в уряді Реґена, а в 1989 році — директор Бюра державної контролі наркотиків. Він здобув докторат з філософії в університеті в Тексасі і закінчив правничі студії Гарвардського університету. В. Беннет почав свою кар'єру як професор коледжу. Він є автором кількох праць і співосновником (разом з Джеком Кемпом, Джін Кирпатрик і Вином Вебером) установи „Empower America".

В журналі „Imprimis", який має 620,000 передплатників і виходить уже 23-ій рік, за листопад ц. р. Беннет помістив свій есей п. з. „Redeeming Our Time". На його думку, щоб оцінити соціяльний і культурний стан у модерній американській спільноті, багато людей говорить про те, що їх найбільше турбує. Зі своїм приятелем, статті якого появлялися в багатьох політичних журналах і який тепер живе в Азії, Беннет обговорював тему „Америка, особливо Америка, бачена очима чужинців". Його приятель розповів йому, що під час подорожей зауважив, що в той час, як світ надалі вважає нас провідною економічною і військовою потугою на землі, цей же світ не бачить нас і більше не поважає з моральним респектом, як це було колись. В той час, як решта світу дивиться на Америку, цей світ не бачить „блискучих міст на горбах". Натомість вони бачать занепадаюче суспільство, з численними злочинами і соціяльною патологією. Ми добре знаємо, продовжував його співрозмовник, що чужинці приїжджають часто сюди зі страхом, а коли вони вже є тут, то подорожують з боязню. Це стид для нас, що вони свідомі того, чого бояться, бо значна кількість чужинців були вбитими тут.

Так, Америка надалі пропонує багато робіт, надзвичайні спроможності і незрівняний матеріяльний і фізичний комфорт. Але зроджується думка між багатьма чужинцями, що коли вони приїдуть до Америки, то згодом стають неохайними.

Покликаючись на ряд особистостей і спостерігачів, деякі професори зауважили, що американці в коледжах стали об'єктом насмішок з боку чужинецьких студентів. Професор Вілліямс коледжу зауважив, що коли діти іміґрантів критикують себе за лінивство або недбальство, то вони кажуть: „Ви стаєте американцем". „Ті, що працюють завзятіше, щоб втримати американську культуру на висоті, мають найкращу надію стати американською історією успіху".

Джан Клайн в статті у „Вашінгтон Пості" писав, що студенти з інших держав в більшості засвоюють триб життя американської молоді. Павліна, польська студентка, сказала, що коли вона приїхала сюди, була здивована, як американська молодь проводить свій час. Вона заявила, що у Варшаві студенти говорять про своїх приятелів, йдуть додому і їдять з батьками, а відтак приготовляють домашні завдання впродовж чотирьох-п'ятьох годин. Коли вона вперше прибула до ЗСА, їй здавалося, що вона прибула до божевільного світу, але тепер вона призвичаїлася до всього. Вона ходить до „Піцца гат", дивиться на телевізійні програми і виконує менше праці в школі. „Я вам скажу, це не є доброю справою", — признається вона.

Беннет звертає увагу: „Треба дуже задуматися над тими словами молодої польської дівчини про Америку".

Америка, за словами автора, є в небезпеці стати країною Третього світу, але ми є забагаті, зарозумілі й засильні, щоб це сталося. Ми не живемо в суспільстві, яке зовсім позбавлене позитивної риси. Багато людей живе добре, пристойно, навіть благородно. У нашій країні багато родин, шкіл, церков і зовсім пристойних реґіонів. Є місця, де викладають і вивчають доброчинність, але замало того, що повинно бути, — каже автор.

Сьогодні 30 відсотків усіх народжень і 68 відсотків народин чорних є позашлюб-

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про запорожця і каву зі солодким

Коли ми вже врешті позбудемося стереотипів у нашому т. зв. громадському житті? Коли врешті також второпають гості з України, що годі тут нас усіх годувати постійно тими самими витертими, переспіваними десятки разів мелодіями із „залізного" народно-національного репертуару?

Коли іду на чергову імпрезу, на яку до виступу запрошені співаки з України, і чую знову арію із „Запорожця за Дунаєм" чи „Наталки Полтавки", стає справді млосно. І тоді виникає в мене питання — чи ці співаки з добрими голосами, гідними ширшого співочого діяпазону, не мають нічого більше в репертуарі поза цим, так дуже стандартним набором — чи просто вважають, що нас тут на Північноамериканському континенті треба постійно годувати знаними від колиски патріотичними і народними піснями? Чи просто організатори так мало вибагливі, що не вимагають нічого більш різноманітного від виконавців і тим облегшують собі і їм завдання? Важко збагнути, але по імпрезах гримлять завжди ті самі пісні і чується ті самі сольові арії, немов дійсно такий скромний є репертуар нашої народної музики.

На додаток, на цей постійний, майже однаковий, репертуар ще треба відтак принаймні два або три рази прочитати звіт у нашій пресі, залежно, де ці гості виступають. Ці повідомлення мають звичайно дуже стандартний, а не професійний характер і рідко трапляється, щоб в них була критична оцінка. Такими стандартними є також повідомлення з інших імпрез, що мають немов згори устійнену стереотипну форму. Розповідь починається завжди від того, хто імпрезу відкрив, хто промовляв, які були концертові точки і чи була в кінці „кава і солодке". Не дай Господи в такому повідомленні поминути якесь прізвище, чи що робила там жінка „Х", а що говорив мужчина „У", бо можна негайно сподіватися реакції у формі листа до редакції зі спростуванням, яке доводиться містити, інакше можна втратити прихильника, або навіть передплатника.

І так у таких „звідомленнях", бо важко їх назвати рецензіями, затрачується навіть те, що позитивне, коли треба перелічити десятки прізвищ марнославних людей.

Чи мусимо ми йти у всьому таким утертим шляхом, не відступаючи ані на йоту від прийнятої колись норми?

А вже, не дай Боже, написати, що щось у нас не так, як повинно бути. Негайно викличе це протести, обурення, мовляв, не можна всього критикувати, висловлювати думку, що треба щось змінити, бо все є добре і треба бути оптимістом!

І тому наші імпрези завжди приписово однакові, мають втерту, рідко яскраво і дбайливо підготовану музичну програму, завжди ті самі патріотичні і патетичні промови, ті самі довжелезні хороводи привітів і нещиро висказаних похвал і та сама „кава зі солодким" кінчає постійно „вдалу" зустріч та дозволяє всім вдоволено розходитися „домів", щоб за кілька днів чи тижнів перечитати у нашій пресі, яке все там було гарне та хто співав дует із „Запорожця" чи „Наталки", а хто знаменито заінтонував повстанську пісню.

Отак раз-у-раз блистять феєрверки словословія на „ярмарку марнославства". Чи буде тому колись край?

О-КА

Юрій Р. Рибак

ЗАГРОЗЛИВА МРЯКА

Під час життя на землі людина старається зберегти матеріяльну культуру. Тому і шукає розв'язок, як збагнути і підкорити природу для заспокоєння своїх потреб. І коли людині може вже здаватися, що є паном ситуації, природа піднімає голову і заявляє, що вона таки сильніша, бо спроможна нищити людське економічне надбання. Однією з багатьох дій природи, що з'являється і зникає, можна б вважати „таємницю і загрозу мряки".

Мряка — це загальна назва природного явища з різними відмінами і назвами як туман, мла, імла, а навіть дрібний дощик. Мряка народжується тоді, коли тепле повітря доторкується холодної поверхні землі або води. Коли ж повітря охолодиться до „точки роси", то вологість згущується і творяться рідинні краплинки. Вони з'єднуються довкруги мікроскопічних ядер і стають краплинами мряки... А вони такі маленькі, що потрібно їх більйони, щоб наповнити одну ложечку від чаю!

Загально доволі відомою у світі є „леґендарна" лондонська мряка, про яку згадував англійський письменник Чарлз Діккенс (1812-70). У грудні 1952 року найбільшою загрозою в Лондоні була мішанина „смертельної" мряки з індустрійним забрудненям. У тому часі 4,000 осіб вмерли на запалення легень і бронхіт, себто запалення слизової оболонки дихального розгалуження горла в легенях. Ця подія викликала поважну публічну реакцію. Результатом цього було те, що Лондон прочистив повітря, заборонивши палити м'яким вугіллям, щоб значно зменшити випуск спалених матеріялів з димарів. Це, однак, не зменшило мряки, бо вона своїм серпанком традиційно окутує місто над Темзою. Різниця лише в тому, що лондонці перестали бути жертвами смертельних випадків під час понурих, мрячних днів. А коли приходять погідні дні, то є нагода для них прислухуватись до щебету птахів, які майже після столітньої відсутности повернулися на батьківщину своїх предків...

У гористих прибережних містах, таких як Кейп Тавн і Сан Франсіско, вітри, які несуть мряку, впливають на те, що одна дільниця у місті може мати в середньому 60 мрячних днів у році, а сусідня — тільки 20 днів. Ця різниця тривання мряки поважно впливає на купно і продаж нерухомого майна. У загальному більший попит є на доми у частині, де коротший час мряки.

Мряка постає теж тоді, коли навантажене вологістю повітря з океану зудариться з холодною поверхнею прибережної зони. Майже кожного дня цей рід мряки покриває Сан Франсіско, а також відомий туристам міст Ґолден Ґейт. Можливо, що ця сама мряка стала причиною, чому Френсіс Дрейк (1540-96), перший англієць, який переплив довкруги світу, пропустив 400 років тому затоку Сан Франсіско.

Мряка стає однією з поважних небезпек мореплавства. Для прикладу згадаймо тут хоч би італійське розкішне судно „Андрея Доріс", що затонуло, зударившись зі шведським кораблем „Стокгольм" у 1956 році недалеко північносхіднього побережжя Америки. Багато осіб згинули тоді... Дещо пізніше, у 1971 році, преса повідомила, що два нафтоналивні судна при зударі розлили один мільйон ґальонів нафтової ропи по затоці Сан Франсіско... Але мряка свій вияв небезпеки не обмежує лише до моря. Вона, без уваги на державні кордони, шукає за „жертвами" на суші і у повітрі. Тому і їзда авто-

(Закінчення на стор. 3)

Лідія Корсун

ТАЛАНТИ ПОРУЧ З НАМИ

Міртала! Це справжнє і мистецьке ім'я сучасного американського скульптора, поета, філософа. Ім'я нашої землячки, яка, ми впевнені, займе відповідне місце поряд з тими, хто вписав свою творчу сторінку в історію і української, і американської культури одночасно. Як Олександер Архипенко, Яків Гніздовський, Олександер Кошиць, Вірляна Ткач та інші.

Уже сьогодні її ім'я включено в довідники „Хто є хто в американському мистецтві", „Хто є хто серед американських жінок", „Міжнародний довідник мистецтва", „Хто є хто серед жінок світу", „Міжнародний словник біографій" та інші. Як скульптор вона відома завдяки численним індивідуальним та груповим виставкам в ґалеріях Америки, Канади, Франції, а з 1991 року і України. Користуються великим попитом дві книги репродукцій її скульптур „Втілені думки" та „Мандали". Створено і можна придбати відеофільми на основі її скульптурних композицій, віршів та спеціяльно написаної музики („Шлях людини", „Мандали"). Появилися три збірки її віршів українською, англійською і російською мовами, в тому числі в Україні („Райдужний міст", 1992). Цікаво, що американський славіст Рамкур Ляфер'єр отримав ступінь маґістра за наукові дослідження її віршів. І є велика, на наш погляд, несправедливість, що певна частина нашої громади та нові іміґранти з України не ознайомлені з її творчим надбанням.

* * *

Народилась Міртала Пилипенко-Кардиналовська у Харкові напередодні 30-их років в родині відомого нині українського діяча культури і письменника Сергія Пилипенка та редактора і перекладача Тетяни Кардиналовської. Так, це той самий Сергій Пилипенко, який в 20-их роках створив письменницьку організацію „Плуг", підготував творчо плеяду відомих в майбутньому письменників, редаґував кілька журналів, загинув у сталінських катівнях у 30-их роках в числі інших визначних діячів розстріляного відродження.

Мати Міртали на Асі Гумецької (сьогодні професор Мишиґенського університету і відомого в громаді наукового та громадського діяча) — Тетяна Кардиналовська — людина високої культури і особистої привабливости прожила 94 роки, ще встигла видати книгу своїх спогадів „Невідступне минуле" (Київ, 1992) та дати велике інтерв'ю Миколі Жулинському, яке оформлено як відеофільм з додатком світлин.

Міртала, що еміґрувала до ЗСА разом з матір'ю і сестрою в 1947 році, закінчила школу мистецтв у Бостонському художньому музеї. Опісля вдосконалювала своє мистецтво в кращих школах Парижу, отримала диплом бакалавра мистецтв у Тафт університеті. А головне і особливо показове, що все життя займалась самоосвітою, зокрема в галузі філософії, історії релігії, естетики. В результаті Міртала сьогодні, за свідченням критиків, одна з найбільш різносторонньо творчих особистостей. З 1960 року займається лише творчою працею. Тепер живе в Арізоні.

* * *

Найцінніше з її творчого доробку — це її скульптури. Як не дивно на перший погляд, але саме з допомогою бронзи відповідає вона собі і людям на питання, що бентежать її все життя: „Хто я?", „Хто ми?", „Що є людина?", „Навіщо ми?" Лише кілька назв із понад 100, створених нею, говорять про її ідейні пошуки: „До світла", „Шлях до себе", „Прагнення", „Взаємозалежність", „Еволюція", „Індивідуалізація".

Скульптор Міртала — представник сучасного, модерного напряму, напівреалістичного, напівабстрактного. Скульптури невеликі за розміром (півфута), дуже лаконічні, прості за формою, але монументальні за змістом. Це стверджують всі критики і глядачі. Як і те, що їм всім притаманна висока духовість і... магічність в прямому розумінні цього слова. Мистецтвознавець Джефрі Скотт (Бостон) сказав про це так: „Ваші скульптури викликають піднесення, коли я вдивляюсь в якусь із них довше, ніж кілька хвилин, я починаю переходити в медитативний стан". Про це свідчать і відгуки глядачів в Україні (Київ, Харків, Львів, Миколаїв): „Чудо в металі", „Висока енерґетична дія", „Не бачили ще такої божественної скульптури", „Таке відчуття, ніби приєднався до чогось таємничого, тільки для мене створеного".

Поезія — це друге крило творчого лету Міртали. Муза поетична надиктувала їй також лаконічні стрічки того ж самого філософського змісту, що й скульптури:

Скажи, земле моя, хто я?
Скажіть мені, моря, хто я, де я?

Недарма її поезії поміщені рядом з відповідними за ідеєю скульптурами в книгах. Недарма уривки з них служать ніби надписами їх фотомонтажів. Недарма видатний славіст нашого часу Роман Якобсон писав: „Поет Міртала допомагає скульпторові Міртaлі. Пластична виразність - - основна риса її поезій, в той же час її скульптури пронизані поетичністю і ліризмом". І недарма сама вона, відповідаючи на запитання про суть її життєвої філософії, відсилає нас одночасно до скульптури „Сміливість повного зору" і вірша „Очі йому навіщо?"

* * *

Сьогодні мисткиня щаслива, що змогла повернутись в Україну: побувати там особисто, організувати в кількох містах зустріч з її мистецтвом, відчути розуміння, гармонію співпереживань глядачів. А також передати в дар Україні 41 із своїх скульптур, частина яких є постійно в Українському Домі (Київ).

Тепер Міртала разом з Асею Гумецькою готується до нової поїздки в Україну (Харків) влітку наступного року на відкриття меморіяльної кімнати їх батька Сергія Пилипенка. На той же час плянується презентація нового видання її поезій та репродукцій 70-ти скульптур, що готується в Харкові під назвою „Шлях до себе".

І сьогодні ми маємо можливість не тільки при бажанні мати створені на основі її творів музикально оформлені відеофільми, книги з репродукціями, кулони, поштові картки, а й зустрітись особисто, наприклад, на творчому вечорі. Не рискуючи перебільшити чи помилитись, впевнені: така зустріч принесла б велику духову, інтелектуальну, естетичну насолоду. Бо зачаровують не тільки її твори, а й особистість.

Було б добре, якби, наприклад, Літературно-Мистецький Клюб в Ню Йорку, або культурні осередки у Філядельфії, Чикаґо та інші змогли подарувати громадам такі зустрічі. Що й пропонується цією інформацією. Таланти — поруч з нами! Mirtala, P.O. Box 3257, Sedona, AZ 86340; тел.: (520) 204-2340.

ЗАГРОЗЛИВА...

(Закінчення зі стор. 2)

мобілем на ґоловних дорогах стає дійсним риском навіть для життя. Пригадаймо собі, що у Німеччині під час мряки з 118 автомашин зробилось одне „нагромадження металу"! Більше автомашин, бо дві сотні, зустріла та сама доля у Бразилії, а в Каліфорнії — 238 розбитих авт... І воно правдиво, хоч дивно, що водії практично мають тільки охорону перед загрозою наступу мряки завдяки радіо, яке подає і радить вживати „низьке світло" або особливе світло під час мряки, зменшити швидкість авта, а навіть по можливості стриматись від їзди... Під час мряки летунські компанії, а теж їхні пасажири платять доволі високу ціну за спізнення лету. На жаль, цю ситуацію не можуть ще в цілості змінити ані радари, ані модерні навіґаційні і зв'язкові устаткування. Причина і в тому, що поведінку мряки не можна передбачити, бо вона приходить і відходить, коли їй до вподоби. Це очевидно значно ускладнює приземлення літаків. Тому з аеродрому, у деяких місця, підноситься літак, щоб хемічні сполуки „висіяти" на мряку, яка спаде на землю у виді, що нагадує сніг.

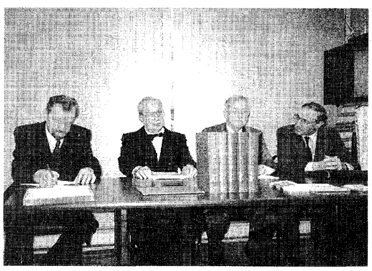
Для об'єктивности подумаймо, чи можемо оцінювати мряку тільки на основі її неґативної поведінки, що марнує „доцільність позитивних економічних ресурсів людини"? Здається, що ні, бо є місця на світі, де якраз мряка своїм позитивним значенням здобуває признання. Ось, наприклад, на побережжі Чіле у гірському селі Чунґунґо завжди відчувалось дошкульний брак води, яку доводилося привозити поганими дорогами з віддалі багатьох миль. Тепер же триста жителів мають задовільно води завдяки якраз мряці. А сталось це так, що на схилі гори чілійські і канадські вчені поставили 75 сіток, підтримувані стовпами з дерева. Коло однієї третини маленьких частинок мряки вдаряє об волокна сіток і з'єднується у водяні краплини. Вони капають у корита і чиста вода спливає до великого резервуару... Нема багато дощів на вульканічних вершинах гір, що підносяться понад пустиню у Кенії, однак на їхніх схилах процвітають буйні африканські джунґлі. Чому?.. Тому що мряка кожного дня покриває гори впродовж кількох годин і так наводнює рослини і дерева. Це відноситься і до пустуні Наміб, яка простягається 800 миль вздовж побережжя південнозахідньої Африки.

Енциклопедія: наш пашпорт у світ

Немає сумніву, що україномовну Енциклопедію Українознавства та англомовну п'ятитомну Енциклопедію України (Encyclopedia of Ukraine) слід зарахувати до найвизначніших надбань української діяспори. Обидва твори є „дітьми" св. п. проф. Володимира Кубійовича. Після його смерти в 1985 році праця над Енциклопедією Українознавства безперебійно продовжувалась завдяки невтомним зусиллям проф. Аркадія Жуковського в Парижі-Сарселі. Найкращим доказом як значною для України є ця енциклопедія, це факт, що її перевидається без змін в Україні. У цій енциклопедії громадяни України мають змогу запізнатися з подіями й особистостями, про яких всяка згадка була заборонена за совєтських часів. Цікавою на рідних землях буде теж будуча Енциклопедія Української Діяспори, де перед читачами відкриється широка панорама закордонного українства.

Так як Енциклопедія Українознавства має важливе значення на рідних землях, так значною є п'ятий том Енциклопедії України (Encyclopedia of Ukraine) для англомовного світу, де донедавна Україну вважалося частиною Росії.

У 1989 році головним редактором Енциклопедії України став проф. Данило Струк у Торонто. Під його

Президія зустрічі представників проєкту Енциклопедії України з громадянством Ню Йорку (зліва): Л. Рудницький, Д. Струк, М. Дяковський і В. Баранецький.

енерґійним проводом видання Енциклопедії України завершилося в 1993 році, саме тоді коли назріла пекуча потреба дати вільній і незалежній Україні „пашпорт у світ". Ось що пише Франсуа Матис, перший амбасадор Канади у Києві, до головного редактора Данила Струка: „ Енциклопедія України це унікальний довідник. Для мене вона була Біблією... У моїх подорожах по Україні... інформація про місцевини та особистості була суттєвою, бо дозволила мені краще розуміти дійсність сучасної України... Я є глибоко вдячний Вам і Вашим співробітникам за академічний рівень енциклопедії. Ви зробили мені, а що набагато важніше, Ви зробили Україні й українцям надзвичайно цінну і довговічну прислугу..."

Щоб обзнайомити українське громадянство із проєктом англомовної Енциклопедії України, його плодом, та плянами на майбутнє Канадська Фундація Українських Студій та Фундація Приятелів Енциклопедії України, спільно з редколеґією енциклопедії, влаштовують зустрічі з нашими громадамя у різних містах Канади, Америки й Европи. Такі зустрічі вже відбулися в Торонто, Ванкувері, Едмонтоні, Саскатуні, Філядельфії, Києві та Парижі. Дня 18-го листопада 1995 року така презентація англомовної Енциклопедії України відбулася в Ню Йорку, в будинку НТШ.

Саму програму зустрічі попередило урочисте вручення проф. А. Жуковському нагороди „За найкращі досягнення в українознавчих студіях". Цю щорічну нагороду заснувала Канадська Фундація Українських Студій (КФУС). Досі її отримали Володимир Кубійович, Омелян Пріцак, Манолій Лупул, Володимир Янів і Данило Струк. Як і кожну з попередніх, нагороду вручив проф. Жуковському перший президент КФУС та колишній президент Світового Конґресу Вільних Українців (СКВУ) Петро Саварин.

Програму презентації Ениклопедії України відкрив вступним словом президент Світової Ради НТШ і голова американського НТШ проф. Леонід Рудницький.

Теперішній президент КФУС Мирослав Дяковський подав цікаві дані про зусилля, головно канадських українців, запевнити фінансову базу для Енциклопедії, та про її успіх: її видавець, Видавництво Торонтонського університету, вважає нашу енциклопедію академічним „бестселлером" — з накладу 6,000 уже розійшлося понад 4,000. Саме видавництво комерційним шляхом розповсюдило вже понад 2,000 п'ятитомових комплектів енциклопедії, а КФУС між канадськими українцями незалежно розпродав біля 2,000 таких комплектів. У словах М. Дяківського відчувся легкий докір, що незважаючи на чисельні оголошення у „Свободі", американські українці стоять далеко-далеко поза канадцями у закупі Енциклопедії.

Після слова М. Дяковського висвітлено на екрані телевізії прекрасне, мистецьке відео про творення енциклопедії. Відео створив Ігор Маціївський, а його продюсером була Дарія Дяковська, дружина М. Дяковського.

Наступним доповідачем був безутомний головний редактор енциклопедії Д. Струк. Він з'ясував пекучу потребу виготовити для енциклопедії покажчик імен і назв (т. зв. „індекс"). Цей індекс більше чим подвоїть корисність енциклопедії, бо відкриє можливість знаходити дані про речі та про осіб, що свого окремого гасла не мають, та згадуються в інших гаслах. Другим поточним проєктом є виготовлення шостого тому з поправками і доповненнями до перших п'ятьох. Праця над цими двома проєктами посувається вперед дуже повoлі, бо фондів остало лише на оплачення одного співробітника. Щоб приспішити ці два так важні заповзяття, буде необхідною поновна фінансова підтримка свідомого українського громадянства. Ця підтримка буде тим конечнішою, коли прийдеться здійснити ще і третій проєкт: подбати щоб Енциклопедія вступила у третє тисячоліття нарівні з другими світовими енциклопедіями: у формі компактного оптичного диску.

Кінцеве слово виголосив президент Фундації Приятелів Енциклопедії України Володимир Баранецький. Він підкреслив, як важною є справа англомовної Енциклопедії України для молодої української держави та закликав присутніх щедрої допомогти у завершенні трьох кінцевих проєктів цієї енциклопедії.

Адреса Приятелів Енциклопедії України: Friends of the Encyclopedia of Ukraine 71 Collingwood Road, Maplewood, N.J. 07040.

В. БЕННЕТ...

(Закінчення зі стор. 2)

ними. При кінці десятиріччя, на підставі найбільш вірогідних обчислень, 40 відсотків американських народин і 80 відсотків етнічних меншин буде без шлюбу.

Автор продовжує: подумайте, в якому знаменнику є ЗСА в порівнянні з іншими промисловими країнами світу. ЗСА є майже на вершку в статистиці — абортів, розводів і нешлюбних подруж. Ми ведемо перед в індустріяльному світі в убивствах і поширеному злочинстві. А в освіті, в початкових і середніх школах ми далеко позаду.

Нині дуже часто критикують телевізію, на якій показують випадкові жорстокості, вбивства, пазашлюбні зносини й інше. Більшість критики є оправданою. Автор наводить листу деяких головних денних програм, на яких з захопленням обговорюють неморальні сторони повсякденного життя.

А в кінці свого есею Беннет звертає увагу, що справжня криза нашої доби — це духова криза. Ледача людина ненавидить духовости й вона бажає бути вільною від її вимог. Наші аспірації, наша хвороба прихильности до любови й тому наші стремління обернулися в сторону поганих справ. А коли ми їх спрямуємо в сторону правильних справ — в напрямі терпеливих, шляхетних і духових — справи поліпшаться. Беннет підкреслює, що коли ми вчимо малолітніх про секс, то ми вважаємо їх молодими звірятами в розпалі. Чи ми вважаємо їх Божими дітьми? — запитує Беннет. Ми мусимо вести боротьбу за наших дітей. Ми посунемо сильно назад добу собі на шкоду. Перефразовуючи слова св. Павла, ми мусимо відкупити наш час. Якщо ми це зробимо, то вийдемо переможно з усіх випробувань нашої доби. Якщо ми цього досягнемо, збережемо наших дітей перед декаденцією нашої доби, — твердить Беннет.

БОЙКОТУВАТИ ВИБОРИ до органів самоуправління Палестинської національної автономії, які мають відбутися відразу після нового року, закликав своїх прихильників лідер Народного фронту визволення Палестини, радикальної організації марксистської орієнтації, Жорж Габаш. Він дав до зрозуміння, що його організація в найближчий час активізує „атаки проти Ізраїля". Ж. Габаш висунув „національну програму", метою якої є скасування угод між Ізраїлем та Палестинською визвольною організацією. Ця програма, підкреслив Ж. Габаш, „є альтернативою гандлеві між Ізраїлем і ПВО і базується на ескаляції збройної боротьби проти спільного сіоністського ворога".Палестинський опозиційний діяч, який має багато прибічників на західньому березі Йордану і в смузі Ґази, є певний, що тільки збройна боротьба може привести до створення на території Палестини незалежної арабської держави. Національний фронт є однією з 10 палестинських організацій, які перебувають в опозиції курсові Ясіра Арафата на мир з Ізраїлем. Головне бюро Фронту міститься в Дамаску, сирійській столиці.

В ПАРИЖІ...

(Закінчення зі стор. 1)

плян витримати випробування часом,— це залежить від нас. Битву не програно, але її ще й не виграно. Ми її продовжимо, але не силою зброї, а силоєю ідей",— підкреслив боснійський лідер.

Офіційну церемонію підписання остаточного документу міжнародної мирної конференції в питаннях колишньої Юґославії закінчив своїм виступом президент Б. Клінтон. Він закликав балканські народи „скористатися шансом на мир" і сказав, що багатонаціональні сили НАТО увійшли в Боснію, щоб допомогти її народові позбутися страху.

О. Соскін...

(Закінчення зі стор. 1)

Водночас О. Соскін позитивно оцінив факт обрання депутатом Верховної Ради прем'єр-міністра України Євгена Марчука. "Марчук, — вважає О. Соскін, — це саме та людина, яка зможе розпочати зміну ляндшафту у Верховній Раді. Завдяки добрим стосункам з Олександром Морозом, прем'єр може зформувати в парляменті міцний лівоцентристський або соціял-демократичний бльок".

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ
смерти незабутнього ЧОЛОВІКА, БАТЬКА і ДІДУСЯ

бл. п.

МИХАЇЛА ЛЕВА

буде відправлена
ПАНАХИДА
в суботу 23-го грудня 1995 р. о год. 9-ій ранку
в церкві св. Юра в Ню Йорку.

Про молитви за спокій душі покійного просить
РОДИНА

У ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
відходу у вічність нашого найдорожчого
МУЖА, БАТЬКА та ДІДУНЯ

св. п.
д-ра
ВАСИЛЯ КІНАЛЯ

відправиться
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
в четвер 21-го грудня 1995 р. о год. 7-ій веч.
в церкві св. Михаїла в Йонкерсі, Н. Й.
Про молитви просить дружина Ярослава і діти.

Ділимося сумною вісткою, що 14-го грудня 1995 р. відійшов у вічність на 80-му році життя наш найдорожчий МУЖ, ТАТО, БРАТ і ВУЙКО

бл. п.

МИКОЛА ПАВЛІВ

ПАНАХИДА — в похоронному заведенні Fitzgerald при 105 Vliet Blvd. Cohoes, NY.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться 18-го грудня 1995 р. з церкви свв. Петра і Павла в Когозв, Н. Й. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Waterford, N. Y.

Залишені в смутку:
дружина — ОЛЬГА
дочка — НЮСЯ з мужем РАЛФОМ
брати і сестри в Україні.

Замість квітів просимо складати пожертви в пам'ять покійного на UNWLA Scholarship Fund, або Lviv Theological Academy Fund. Чеки висилати c/o Pavliv Family, 26 Manor Ave., Cohoes, NY 12047.

ПЕКІНСЬКИЙ СУД засудив відомого китайського дисидента 45-річного Вея Джинґшенґа до 14 років тюремного ув'язнення. Підсудному не дозволили скористатися послугами закордонних адвокатів. Б. Джинґшенґ — колишній військовослужбовець, він видавав підпільний журнал демократичної спрямованости і був також активістом руху „Стіна демократії". У своїх публікаціях і виступах він остерігав, що спроби реформувати китайську економіку, не демократизувавши політичної системи, не приведуть ні до чого доброго. В. Джинґшенґа заарештували у березні 1979 року і засудили до 15 років тюрми. Він вийшов на волю в 1993 році і відразу відновив правозахисну діяльність. У квітні 1994 року його знову заарештували і 20 місяців тримали в тюрмі без суду і слідства. Палата Репрезентантів американського Конґресу одноголосно прийняла резолюцію, в якій закликає до негайного звільнення В. Джинґшенґа, а 15 сенаторів у листі на ім'я президента Билла Клінтона просять його втрутися у справу і домогтися, щоб Пекін перестав переслідувати невинну людину.

Досвід...

(Закінчення зі стор. 1)

ференцію було присвячено його пам'яті.

Професор Є. Бистрицький відвідав також нашу редакцію і охоче поділився своїми думками з читачами „Свободи".

— Головне враження у мене, — сказав Є. Бистрицький, — не від Гарварду і Філософського консорціюму Філядельфії, а від життя української діяспори, тому що ми в Україні не маємо ще достатніх відомостей, достатнього розуміння того, що відбувалося впродовж принаймні останніх 70-80 років в Америці, як тут жила українська громада.

Дуже велике на мене враження справила Віра Андрушків, координатор міжнародної бизнесової програми і викладач менаджменту у Львівському Університеті. Чому? Тому що вона, на мою думку, представляє найпроґресивнішу частину української діяспори, ту частину, яка знає як допомогти тепер Україні.

Ще на мене велике враження справила зустріч з відомим фізиком професором Олексою Біланюком із Свартморського університету. Я зустрівся з Орисею Гевко, екзекутивним директором Українського Освітньо-Культурного Центру в Пенсильванії, з доктором МирославомТрофименком, теж вченим з діяспори.

Підсумовуючи свої враження, я хотів би сказати таке. На мій погляд головна ознака життя діяспори — це вміння її самоврядувати. В Америці діяспора надає нам приклад, як може самоврядуватися певна національна спільнота без особливого втручання верховної влади. Це на мене подіяло більше ніж будь-який науковий досвід. Річ у тім, що те, чого зараз не вистачає Україні, то це якраз вільного відкритого самоврядування громадян, які живуть не за милістю начальства, не завдяки тому, що хтось ними керує, а завдяки тому, що вони самі мають бажання і самоактивність щось зробити, відкрити своє, скажімо, якесь маленьке підприємство, чи зробити якусь справу, не звертаючись до бюрократії, до чиновників, які можуть дозволити або не дозволити. Оцей досвід самоврядування і самокерування — це те, що, на мій погляд, потрібно, щоб діяспора передавала Україні.

Щоб зрозуміти чому я саме на цьому так наголошую, я хотів би трошки розповісти про моє бачення ситуації в Україні, ситуації не так економічної, як загальної політичної, яку звуть політологи політичним режимом. Я, можливо, буду не тільки висловлювати власну думку, а і думку того колективу незалежних науковців і інтелектуалів, який тепер згуртувався навколо журналу „Політична Думка". Він незалежний і тому ми можемо дозволити собі більш-менш об'єктивно оцінювати цю ситуацію.

Тепер, наскільки я зрозумів діяспору, ці події американські українці розглядають дуже спрощено, тобто вони вважають, що є немовби дві партії або два бльоки. Один, до якого належать комуністи і соціялісти, хоче мати діло з Росією або об'єднатися навіть з нею, а другий бльок щирих національ-демократів бажає відстояти незалежну Україну. Насправді цього немає. Це спрощена дуже ситуація. Насправді тепер є досить згуртована владна еліта, яка перебрала на себе ті ж самі форми керування, які були притаманні колишній партійній номенклятурі. Я сказав би навіть більше — і про це ми пишемо у нашому журналі і книжці — що тепер в Україні — і це притаманно багатьом післякомуністичним країнам і, до речі, так само післяколоніяльним — виникла неономенклятура. Ця номенклятура часто-густо не бачить далі своєї власної кишені або своїх власних інтересів.

З-зовні це виглядає нормально, тобто є певні партії. Але вам відразу скажу про партії, що, хоч їх багато, вони дуже маленької чисельности. Ну що це за партія, коли на 52 млн. жителів України вона має 3,000 осіб? А про неї пишуть всі газети, про неї всі знають, з її провідником спілкуються. Це штучно створена партія. Як створюються партії штучно? Наприклад, якби я хотів таку партію, я знайшов би в Західній Европі, ближче до України, якусь багату партію, скажімо, соціял-демократів або християн-демократів або щось інше. Згуртував би п'ятеро своїх знайомих, сказав би: ми будемо мати гроші. Встановив би зв'язки з представниками цієї партії на Заході. Вони дали б мені ґрент якийсь 5,000-10,000 дол. Я винайняв би квартирку собі в центрі Києва, зробив би штабквартиру. Підійшов би до редактора якоїсь газети, сплатив би йому 500 дол. і через п'ять місяців моя партія гриміла б на всю Україну. Я давав би інтерв'ю, бо вмію це робити, адже веду програму в українському радіо. І партія буде працювати, до мене будуть приїжджати люди, я буду давати інтерв'ю і все.

Крім, може, тих партій, які відгалузилися від Руху і від комуністів, майже всі інші партії штучні. Вони не є партіями в точному науковому і західньому розумінні слова, вони є ідеологічними рухами. Партії відрізняються від ідеологічних рухів тим, що висловлюють певні інтереси, інтереси передусім економічні, громадянські, а не намагаються провести певну ідею. Ідея потім з'являється, спочатку є певні інтереси.

Створюється така ситуація, що до партії влади належать не тільки вчорашні комуністи, але й дуже багато національ-демократів. Спочатку революційно настроєні, вони тепер співпрацюють з партією влади.

Відбувся певний розподіл влади, а в Україні тепер влада це велика власність. Звичайно, ці процеси мусять відбуватися якимось чином, тобто повинні створюватися люди, які мають капітал певний, щоб вкладати, щоб розгортати вільний ринок. Але насправді ситуація виглядає так, що з одного боку є багаті люди, до них тепер належить багато політиків, і дуже величезна неструктурована маса простого народу.

Інакше кажучи, я тому й звертаюся до досвіду діяспори, щоб можна було знайти канали передачі, канали навчання самоврядування, самоструктурації цієї народної маси, щоб вона жила не тому, що начальство дозволяє жити або не жити, а щоб самі люди могли мати умови для самоврядування для самокерування.

Україні треба допомагати створювати по-справжньому демократичне суспільство і діяспора набула тут величезний досвід власним життям в демократичному сучасному розвинутому суспільстві. Нам потрібно цей досвід, Конкретно я, наприклад, хотів би, як людина, яка займається сферою культури, хоча б знати, як все відбувалося тут в діяспорі. Я хотів би, щоб була якась пропаґанда життя діяспорного, не пропаґанда просто патріотичних намірів.

Ще одне питання, яке хотів би я зачепити, це питання світоглядного, культурного характеру. В діяспорі, на мою думку, існує дещо неправильний погляд на українську інтеліґенцію. Річ у тім, що українську інтеліґенцію можна поділити на певні прошарки.

Для того, щоб було зрозуміло, про що я буду говорити, скажу дещо про останній конґрес української інтеліґенції. Цей конгрес мав дві сторони, які треба розрізнити. Перша сторона — це дійсно позитивна частина, тому що після приходу Л. Кучми до влади, особливо з його оточення почалася певна недооцінка завдань національно-культурного відродження. Після того, як Кучма проголосив про можливість існування державної і офіційної мов, в деяких установах, в навчальних закладах, повільно почали розмовляти російською мовою. Перші три роки не було так. Тобто, інакше кажучи, дійсно виникла певна небезпека тому я не сказав би бурхливому, але відчутному процесові українізації, який відбувався в перші роки набуття незалежности. Зібрався конґрес української інтеліґенції і дійсно він зібрався з людей, які вболівають за ці проблеми. Це інтеліґенція не лише з Києва, але з усієї України, з міст і з містечок. Це вчителі, це гуманітарії, це люди, які причетні до проблем культурного виховання, культурного життя. Але з другого боку, їх намагалися певним чином використати ті люди, яких назвав би політиканами. Тобто ті люди, які були відсунені від влади, новою адміністрацією, почали використовувати цей конґрес не для справ культури, а для справ політичної опозиції.

Як філософ, мушу наголосити, що культура — це така делікатна річ, яка ніколи не може бути засобом; вона може бути лише метою. Якщо культуру роблять засобом, то виникає ситуація, яка тепер виникла в Україні.

Річ у тім, що в Україні тепер переважна більшість населення ніколи вже не хотіла б бути приєднана до Росії. Це відчувається, і не тільки серед україномовного населення. В такому великому місті, як Харків, в інших містах сходу, так само розуміють, що нам з Росією нема чого робити спільного.

Особливо цей процес внутрішнього духового відокремлення від російської совєтської імперії, процес деімперіялізації свідомости населення України відбувся дуже швидко після подій в Чечні. Після цього, я думаю, що знайдеться, може, кілька відсотків, які мріяли б про відтворення цієї страшної імперії. Тепер всі відчувають те, що раніше було приховане, що Україна — це самостійна культура. Вона відокремлена духово і життєво, звичками і побутом. Відчуття, що ми відрізняємося етнічно і національно від Росії, поширене тепер. Тому незалежність України так само підтримує російськомовне населення, як і україномовне.

Ті сили, які спочатку на хвилі дійсно національного відродження прийшли до влади, були відтіснені. Тепер вони використовують конґрес в політиканських цілях. Вони створюють небезпечну ситуацію в Україні — відштовхують російськомовне населення, якого більшість [illegible] сказати, що більшість науково-технічної інтеліґенції російськомовна. Цю інтеліґенцію відштовхують ті люди, які дуже наполягають на українсько-етнічній ідентичності в політичних цілях. Цього не можна допустити.

В Україні тепер створилася ситуація, яку я міг би назвати намаганням поєднатися силам радикально-націоналістичного спрямування і комуністичним силам. Союз Марчука і Мороза проти Кучми, про який тепер ідеться, є можливий; союз цей небезпечний, бо ці політичні ігри не зачіпають широких мас.

В Україні треба за будь-яку ціну створювати відкрите суспільство і влада мусить іти на це свідомо, прагнути до цього. Тепер в Україні ми бачимо гасла державотворення, які особливо поширює Марчук, що нам треба створити міцну державу. Як політолог я можу сказати, що таке держава. Держава це чиновницький апарат, це Національна Ґвардія, держава це міліція або поліція, держава це інфраструктура. Якщо тепер в Україні йдеться про створення держави, це йдеться не так про створення незалежної України, як про підтримку сил, які при владі.

Я хотів би закінчити сподіванням на те, щоб діяспора, розуміючи складність, а не спрощену ситуацію в Україні, намагалась підтримувати якраз паростки нового демократичного життя.

Я певний що ситуація в Україні кінець кінцем політично структуризується. Буде досягнута не злагода між номенклятурою, не злагода між різними напрямами політичних партій, а між народом України всередині, коли головним змістом національної ідеї буде не просто українська ідея, а українська ідея загальної єдиної політичної нації, в якій не розрізняється, хто ким є за традиціями чи за світоглядом. Кожен є громадянином України, якого вона мусить захищати і надавати йому можливості для вільного розвитку. Це є єдиний зміст національної ідеї, якщо тут шукати ще щось інше, то це приведе до погіршення ситуації, а може й до загибелі України.

ВІДБУВСЯ...

(Закінчення зі стор. 1)

дентом України Л. Кучмою. Зустріч відбулася у понеділок, 11-го грудня. Під час розмови з Президентом Світового Конґресу Українців Дмитром Ціпівником, генеральним секретарем конґресу Ярославом Соколиком, президентом УККА Аскольдом Лозинським та головою УВКР І. Драчем, Президент Л. Кучма погодився, що необхідна координація співпраці державних установ з українською діяспорою.

Представники Форуму УВКР внесли пропозицію провести наступного року, у п'яту річницю незалежности України, 2-ий Світовий з'їзд українців і зазначили, що для цього потрібна активна дія Президента України.

По закінченні зустрічі віцепрем'єр-міністер України Іван Курас сказав кореспондентам, що у Кабінеті Міністрів розглядається комплексну програму „Українська діяспора до 2000 року".

Того ж дня у Бібліотеці Верховної Ради України відбувся „круглий стіл", під час якого виступали видатні діячі української культури, політики, урядовці, науковці, як Петро Кононенко, Петро Толочко, Юрій Бадзьо, Василь Кремінь, Володимир Пилипчук, Лариса Скорик, Леонід Шкляр, Костянтин Морозов та багато інших відомих людей, в тому числі учасники Української Всесвітньої Координаційної Ради. Учасники „круглого стола" протягом п'ятьох годин через оцінку ситуації з'ясовували шляхи і способи для консолідації.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

✻ РІЗНЕ ✻

✻ FUNERAL DIRECTORS ✻